BARAZA LA WAKUU WA SHULE ZA KIISLAMU TANZANIA

MTIHANI WA UTAMILIFU WA SHULE ZA KIISLAMU

KIDATO CHA NNE

KISWAHILI

MWONGOZO WA USAHIHISHAJI AGOSTI, 2026

SEHEMU A (Alama 16)

1. Mtahiniwa anatakiwa kuchagua herufi ya jibu sahihi.

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)
B	A	E	C	D	D	E	B	A	C

Alama 01 @ swali = Alama 10

2. Mtahiniwa anatakiwa aoanishe orodha A na orodha B.

ORODHA A	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)
ORODHA B	E	D	A	H	C	B

Alama 01 @ swaliu = Alama 06

SEEHEMU B (Alama 54)

3. Mtahiniwa anatakiwa kubaini dhana ya rejesta nadhima zake.

(a) Rejesta **Alama 01 ½ @ = 09**

(b) Dhima tanfo za rejesta

(i) Kupunguza ukali wa maneno

(ii) Kuficha jambo kwa wasiohusika

(iii) Kukokoa muda wa mazungumzo/kurahisisha mawasiliano

(iv) Kukuza lugha

(v) Kutambulisha wazungumzaji

(vi) kupamba lugha

4. Mtahiniwa anatakiwa kubainisha miundo sita (6) ya kirai nomino (KN) na mfano mmoja kwa kila muundo.

(i) Nomino peke yake

Shulelibrary.com

Mfano: Dada anafua nguo.

KN

(ii) Kiwakilishi peke yake

Mfano: Wewe ni mchamungu.

KN

(iii) Nomino na kivumishi

Mfano: Mtoto mdogo anaongea

KN

(iv) Nomino na kishazi tegemezi

Mfano: Kiti kilichonunuliwa jana kimevunjika

KN

(v) Nomino, kiunganishi na nomino

Mfano Pwagu na pwaguzi hawapendani

KN

(vi) Kiwakilishi na kivumishi.

Mfano: Sisi sote ni wabunifu

KN

(vii) kiwakilishi na kishazi tegemezi mfano: yule aliyesimama akamatwe

KN

(viii) kiwakilishi, kiunganishi na kiwakilishi. Mfano: Mimi na wewe ni ndugu

KN

Alama 01 ½ @ = 09

5. Mtahiniwa anatakiwa aeleze dhana ya ufupisho na aina zake kwa mifano.

(a) Ufupisho: Ni njia ya uundaji wa maneno inayohusisha kuchukua herufi au silabi za mwanzo za jina refu lenye muundo wa kirai au kikundi kirai na kuunda neno kwa kuunganisha herufi au silabi hizo.

Shulelibrary.com

Alama 03

(b) Aina

(i) Ukatishaji – Huhusisha kudondosha baadhi ya sehemu za neno na kupata neno jipya. Mfano: Moro, Dar, Shem, Wii.

(ii) Akronimu/akronimi/akronomia - Ni ufupishaji wa maneno yanayounda jina na kuziunganisha kuunda neno jipya. Mfano: BASATA, CCM, CHADEMA

(iii) Uhulutishaji – Ni uchukuaji wa vijisehemu vya maneno mawili au zaidi katika tungo na kuviunganisha ili kuunda neno jipya.

Mfano: Chakula cha jioni (Chajio) **Alama 02 @ = 06**

Mashairi yasiyofuata kanuni ya vina (Masivina)

6. Mtahiniwa anatakiwa kueleza kwa kina mchango wa dini na vyombo vya habari katika kukuza na kueneza Kiswahili kabla na baada ya uhuru (hoja tatu kila upande)

Dini:

1. Walitafsiri vitabu vya dini kwa lugha ya Kiswahili.
2. Walihubiri kwa lugha ya Kiswahili
3. Waliibua msamiati mpya wa Kiswahili.

   Mfano: Ubatizo, misa

Vyombo vya habari:

- Kutangaza micheo kwa kiswahili
- Kurusha matangazo mbalimbali kwa lugha ya Kiswahili mfano michezo.
- Kutafsiri tamthiliya kwa lugha ya Kiswahili
- Kuchapisha magazeti kwa lugha ya Kiswahili

4. walitumia kutoamafundisho ya dini kwa kiswhili
   Alama 0 1 ½ @ = 09

7. Mtahiniwa anatakiwa kutaja mambo sita ya mwanzo katika uandishi wa barua ya kirafiki

(i) Anuani ya mwandishi

(ii) Tarehe

(iii) Mwanzo

shuleilibrary.com

(iv) Salamu

(v) Barua yenyewe/kiini

(vi) Mwisho wa barua

(vii) Jina la mwandishi

Alama 01 ½ @ = 09

8. Mtahiniwa anatakiwa kusoma na kujibu maswali kutokana na habari aliyosoma.

(a) Matumizi ya semi **Alama 02**

(b) Ufugaji **Alama 02**

(c) Mgeni aje mwenyeji apone **01 ½ x 2 = 03**

- Kunufaika kwa wenyeji kutokana na ujio wa wageni
- Uzuri wa mkakasi ndani kipande cha mti
  Maana yake: Sifa za nje hazimaanishi uzuri wa ndani

(d) Kwa kudumisha mila na desturi za kipekee. **Alama 02**

9. Mtahiniwa anatakiwa aoneshe dhamira kutoka katika diwani mbili alizosoma.

Utangulizi **01 ½**

Kiini **02 @ x 06 = 12**

Hitimisho **01 ½**

JUMLA = 15

WASAKATONGE

- Kupiga vita mmomonyoko wa maadili
  Shairi la JIWE SI MCHI, UNYAMA
- Kupiga vita matabaka
  Shairi la WASAKATONGE
- Usaliti, Shairi la WASODHAMBI

MALENGA WAPYA

- Matabaka - : SAMAKI MTUNGONI

Shulelibrary.com

- Mapenzi ya dhati " NIMPATE WAPI MWINGINE"
- Matumizi mabaya ya fedha " ISRAFU"

MASHAIRI YA CHEKACHEKA

- Uongozi mbaya " MWINYI UMEWESHA MOTO"
- Usaliti "NJIWA KIUMBE MTINI"
- Ukoloni Mambo Leo " SENG' ENGE"

10. Mtahiniwa anatakiwa kuonesha matumizi ya mtindo katika tamthiliya alisozoma.

Utangulizi	**01 ½**
Kiini	**02 @ x 06 = 12**
Hitimisho	**01 ½**
	JUMLA = 15

KILIO CHETU

- Matumizi ya hadithi ndani ya tamthiliya
  Mfano: Paukwa …. Pakawaa

- Matumizi ya wimbo ndani ya tamthiliya
  Mfano: Anna, Anna mie niacheni mie x 2

- Matumizi ya dayolojia (majibizano)
- Matumizi ya picha – matumizi ya michoro mbalimbali
  NGOSWE PENZI KITOVU CHA UZEMBE
- Matumizi ya kicheko – mfano Ngoswe alipokuwa akibishana na Mzee Jimbi
- Matumizi ya dayolojia
- Matumizi ya nafsi
- Matumizi ya tungo ya kishairi (Uk. 29 – 30)

ORODHA

- Mtindo wa nafsi
- Mtindo wa barua
- Mtindo wa nyimbo
- Mtindo wa masimulizi
- Mtindo wa maswali

Shulelibrary.com

11. Mtahiniwa anapaswa kuponesha umuhimu wa mandhari katika kuibua dhamira ndani ya kazi za riwaya.

Utangulizi	**01 ½**
Kiini	**02 @ x 06 = 12**
Hitimisho	**01 ½**
	JUMLA 15

WATOTO WA MAMANTILIE

- Madhari ya shule – umasikini
- Nyumbani kwa mussa wizi na ujambazi
- Mandhari ya jaani – ameonyesha umasikini
- Mgahawani kwa Mamantilie – Rushwa
- Nyumbani kwa Mamantilie – Ulevi, upendo
- Mandhari ya kiwanda cha Urafiki - rushwa

TAKADINI

- Mandhari ya nyumbani – Suala la Malezi
- Mandhari ya msituni – Ujasiri
- Mandhari ya dare – Uongozi bora

JOKA LA MDIMU

- Mandhari ya ofisini - Rushwa, uhujumu uchumi
- Mandhari ya kichakani – Ubakaji
- Mandhari ya hospitalini – Rushwa
- Mandhari ya barabarani – Hali ngumu ya maisha

shulelibrary.com